

DIURNALU GLUMETIU SOCIÁLE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se príimescu
in tóte dílele.

Pretulu pentru Ostrunguria: pre anu
8 fi. pre 1/2 de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre 1/2 de anu 5 fi.
pre unu triluniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte sidieniele si banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diriginte a diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se príimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacse timbrale.

Acum' seriosu!

Facemu atenti pre onor. abonanti, cumcà acést'a
e celu d'antailu numeru d'in Aprilie. Abonantiloru, ce nu
sí-au renoitu abonamentulu, pr'in acést'a se sistéza trami-
tereá foii. Conditiele de abonare se vedu in fruntariulu
regulatu.

Redactiunea.

Precautu.

*Unu omu anumitu cerù dela nnu amicu alu seu
pos'a soçiei sale, o nevêsta frumósa.*

*„Nu-i dau! — cugetà rogatulu. — Acum'a îi dau
cop'ã, mai tardlu ar cere sí originalulu.“*

Tóc'a suna.

Tóc'a suna pr'in Aradu,
Cumcà tréb'a s'a 'ncurcátu
Pe la cei „asociati“ — — —
Pentru banii adunati . . .

Pr'in Ardélu tóc'a se bate
Cu-o nespús' activitate;
Sí de-atàt'a tocanitu
Pasivistii-au asurdítu. . .

Pela Pest'a tóc'a suna,
Ca sà sciti cà nu-e mentiuna,
Cumcà nu mai dau „paroli“
Banherii lui Kerkápoly . . .

Sí Draguti'a tóc'a bate,
Ca s'adune-a sale glóte,
Sí s'aléga la sinodu
Vre-unu bietu de hotentotu.

Tóc'a suna 'n Bucuresci,
Cumcà, 'n curtíle domnesci,
Carolus e pregatitu,
Ca s'o iee la tulitu. . . .

Tóc'a 'n díeta, de cu séra,
Suna, cà ministrii éra
Cu nou „staiéru“ ungurescu
Pre popóre fericescu. . . .

Tóc'a suna 'n Cernauti,
Cà Schönbach, pe galbeni multi,
D'in Vien'a sí-a primitu
Mitr'a de metropolitu.

Pe la bursa tóc'a suna,
Cà Izraelu se aduna,
Fiindu-cà banc'a unгурésca,
Este tréba jidovésca.

Tóc'a suna pe la cina,
Cà se scrie pr'in „Albina“,
Cà sunt rei preotii culti, —
S'alegemu d'in prosti mai multi.

Tóc'a suna la barbati:
Scóteti bani sí cumparati
Haine nóue la soçia,
Déca vreti pace sà fia.

Tóc'a sun' alu dracului
Pe la „Gur'a-Satului“;
Sí de-'a merge totu asià,
Dieu! de glume ne-'omu lasá! . . .

Vasiesiu.

TAND'A SI MAND'A.

T. Ei spune-mi, frate Manda, deca ti place sa treci de atatu de intieptu omu: ce este mai de parte, — Bucurescii de Berlinu, ori Berlinulu de Bucuresci!

M. Mai! sa nu te superi; dar' ti-'oiu spune un'a: intrebarea e prosta!

T. Asia-ti pare tie; dar vedi, sunt mai de parte Bucurescii de Berlinu, de catu Berlinulu de Bucuresci, de-orace M. S. Carolu I. dela Berlinu la Bucuresci a venitu in cate-va septemani, era dela Bucuresci de cati-va ani totu merge si nu mai ajunge la Berlinu.

M. La naib'a, ca bine-ai nimeritu-o! . . .

Revoluti'a d'in Perlesci.

— Romanu tragicodicu in V. parti *) —

Scosu d'in nisece manuscrite dela Ispania si alcătuitu dupa celu mai nou sistemu, datu fiindu intru cinstea si marirea celoru intru tote de o potri-va intre sine.

Vi inchipuiti, inbitloru mei cetitori, o caldare de lesia' pe fundulu acestei caldari o vrsta alba, trasa dela o margine pone la ceea-l-alta, era in drept'a si steng'a acestei vrste o multime de puncte, infaciosiate dupa placu, chiar si in forma de rugina.

Sa nu creda nime, cumca condusu de a intentia diavolésca asi voi sa-lu bagu intr'asta caldare.

Voiescu numai sa (vi dau unu tablou zugravitu cu colori pe catu se pote de viu. Este tabloulu orasiului *Pèrlesci* cu impregiurimea sa.

Laturile caldarii sunt muntii plesugi, ce incungiura *Pèrlescii* d'in tote partile; fundulu caldarii este valea *Pèrlesciloru*; vrsta cea alba este riuletulu *Pèrlit'a*, ce curge peste vale, era punctele cele ruginite sunt casele liberiloru cetatieni ai liberei cetate *Pèrlesci*.

Si este de asemenatu acesta vale cu o caldare de lesia, pentru-ca aici, intr'asta vale, au fostu o multime de omeni opariti, — desi nu cu lesia, — cu apa rece.

I.

O serenada.

Nu este pamentulu romanescu fara catu-si de pucina sare. Pamentulu *Pèrlesciloru* era pamentu romanescu. Elu nu putea sa fia nesaratu.

Sarea pamentului *pèrlescenu* era *Spulberu*, vulgo „*Gusti*“, pe cartea de visita „*Juniu Iuliu Marcu Brutu Catone Augustu Spulberu, advocatu in dreptulu cominu si cambialu.*“ — Elu era „sarea pamentului“ d'in *Pèrlesci*. — Nime nu pote dice, ca vietia *pèrlesceniloru* ar fi fostu *Sarbedu*. Urmandu d'in nume, sdrobulu de sare, arancatu in ea, era destulu de mare. . . . Dar' nu numai numele lui, *Spulberu* insu-si omulu, luat pentru sine, era lungu, de o aretare martiala, inaltu — ca unu par de fasole, cu nisece numeri lati — casi cracii unei vèrtelnitie, cu ochi mari — cu nisece cepe unguresci, cu unu nasu carligu si cu plete lungi — casi com'a unui cale ardelenescu. Omu adeca d'in crescutu pone 'n calcăiu.

Nu mai pucina puternicu era sufletulu lui *Spulberu*. — Omu abis de 27 ani, unu jane democrat si republicanu, unu spiritulu adencu, unu advocatu cu vaste sciintu, cu o limba frumoasa . . . si unu cilindru de doue palmi. . . Candu

*) Recomendandu on. publicu, in deosebita atentia acestu picantu romanu, ce are sa apara in mai multu tri cu ilustratiuni.

A n o n t i u.

La din *Scarlatu* (senu strongariulu alu mare) d'in *Lug* . . . se ada mai multe chipuri de ale marelui hotentotu (alias *Osend'a Banatalui*) in tota splendorea sa (de vatavu) spre vendiare, cu unu pretu mai de giab'a; — er' popiloru si dascaliloru celor'a, cari la alegerea trecuta s'au predatu lui *Bata-lu tama'o*, li se da cate unulu si de pomena.

Traduceri clasice.

— D'in unguresee in romaneece. —

Az északi vasúton sok kár történik = nóptea se rupe multe care pe drumulu de feru.

Magyar ipar = magariu in porța; fejlődés = puscare in capu.

A magyar ipar gyorsan fejlődik = magariulu s'a impuscatu iute cu capulu in porța.

A. si B.

A. Imprumuti-me cu 5 ft. ca am mare lipsa de ei.

B. Nu-ti potu implini cererea, ca Dieu! nu-i am.

A. Nu te credu.

B. Apoi deca tu nu-mi credi, ca n'am, — neci eu nu-ti credu, ca ai lipsa de ei.

A. Cine face mai multe detorii?

B. Jidovii, pentru-ca in lips'a loru multi omeni aru avé, ce n'au!

Spulberu rostia o cuventare in faciea ciobotarimei *pèrlescene*, gurile se caseau, mintile erau cuprinse, si tote vrabiile d'in tier'a *Pèrlesciloru* incetau cu ciripirea loru lipsita de intielesu. Ca-ci vorbia *Spulberu*, „*Gusti*“, fiulu lui „*Maistoru Pinte*“, fostu vatavu alu ciobotariloru *pèrlesceni*, lumin'a ochiloru ciobotaresci, sporanti'a natiei *pèrlescene*, *Spulberu*, anteluptatoriulu, juncle erou nationalu. . . Si, candu elu vorbia, vrabiile poteau sa taca!

Spulberu era unu omu popularu, unu omu mare in miniatură. Pentru-ca sa póta sta lunga omonimii sei *Iulia*, *Marcu*, *Brutu*, *Catone* si *Augustu*, lui nu ii lipsia decatu un'a: ca sa fia, ce au fostu acei'a. Dar', cu tote aceste, comunu omu nu era *Spulberu*. Pentru elu, *Pèrlescii* erau o Roma in miniatura: ciobotarii erau plebeii; satele d'impregiuru erau aliatii romani; cas'a comitatului era capitoliulu: cele trei fiice ale comitelui supremu erau gasecele, cari mentuiescu capitoliulu; maghiarii erau patricii incarnati, era elu insu-si era, precum se numia. Cu unu cuventu, pentru *Spulberu*, *Pèrlescii* erau Rom'a din tote tempurile, era elu insu-si era o cristalisatiune a eroiloru romani din deosebitelu tempuri.

Nu este dar' minune, deca pentru maghiari, puternicii domni ai d'lei, *Spulberu* era unu punctu negru in faciea sórelui, ce lumineza fericit'a Ungaria.

Si nu fara temeiu era privitu *Spulberu* ca unu omu pentru tier'a, dinastia si poporu de o potri-va periculosu.

Elu era nascutu romanu.

Elu vorbia si scria cate-odata si romaneece.

Se scie ca siguru, cumca, intr'o sera, elu a mancatu mamaliga cu lapte.

Mai adese-ori *Spulberu* a declarat in publicu, cumca ii placu fasolele.

Intr'o diua, elu s'a laudatu, ca, petrecendu in Pest'a, a fumatu o sugare facuta d'in tutunu d'in Romani'a.

Este notoricu, cumca elu nici-candu nu a purtatu pinteni si nu si-a pusu catranu pe mustetie, chiar nici in cea mai gingasia copilaria a sa.

Elu porța plete lungi.

D'in tote aceste si alte impregiurari se vedesce, ca *Spulberu* este unu agitatoru „*daco-romanu*“ . . . D'in precautiune, elu trebe pus sub padia politia. Toti pasii lui, tote faptele, chiar si visurile sale trebuiescu sa fia controlate! Astfelu cere interesulu obscei.

Csehfy, credintiosulu supusu, in spionare agerulu maghiaru d'in vitia stravechia dela *Czaslau*, fu insarcinatu, ca sa privegheze asup'a lui *Spulberu*.

Ca-ci *Spulberu* era omu periculosu! —

Cu toate aceste Spulberu este omul sentimentelor delicate. Anim'a lui este mola — ca laptele primaverii si frageda — casi cucurbet'a verde . . .

Elu iubeste, iubeste cu infocare, iubeste pona la nebulia. Adese-ori noptile lui sunt pline de visuri, ce anina sufletulu pr'in dulcile loru leganari . . . Elu viséza eternu; desceptu, ori dormindu, elu viséza fara 'nctare. Viéti'a lui este unu lungu síru de amagitórie visuri . . . Dar' ah! cine este chipulu indumnedieitu? cine este inaltiatul idealu, ce cuprinde bogatulu seu sufletu!? . . . O fiintia, la care elu dóra nici nu va puté sa strabata! — „Giz'a“, fic'a midilocia a ilustrului comite, unu angeru in trupu si sufletu, o neminita copia a Vinerei eline. — — — — —

„Acum, ori nici odata!“ si-declamá Spulberu pateticu intr'o séra de tómná. Si-aruncá dup' acea mantéu'a pe umeri, si indesá cilindru lu pe capu, luá o ghítara sub manteea, luá bastonulu in mana, si porní spre strata cu pasii unui „Don Juan“. . . . Figur'a lui inalta curgea pr'in aeru asemenea unei columne purtata de tainice puteri; éra pasii repedi si lungi, mesorati cu unu tactu dramaticu, formele invelite in larg'a mantéua, intrég'a lui aretare éra imposanta, Parea cá vedi unu banditu italianu!

„Elu este!“ — si-grái unu omu scurtu si imbotitu, ce se aflá in apropiarea lacuintei lui Spulberu, candu lu-vedíu pre acest'a esindu pe strata.

Éra neadormitul Csehfy.

„Dar' duce ceva sub manteea!.. Ce póte sa fia acea!?“

Spionulu grái, apoi porní in urm'a lui Spulberu, fiindu cu bagare de séma la tóte gestele lui. — — — — —

Sér'a éra un'a d'ntre cele monumentale. Nici chiar cei mai betrani ómeni nu-si aduceau a-minte, cá ei, candu-va in viéti'a loru, sa fia petrecutu seri asemenea de frumoése, casi acelea d'in dílele trecute. . . . Astfelu de seri se ivescu numai in tómn'a tardia si numai intre Carpatii romani, ce, in culmele loru stancóse, franga radiele cadinte d'in luna, aruncandu o indoita lumina asupr'a váiloru aburite de mólcome venturi . . . Desi éra tardiu, desí vremea se apropiá spre média-nópte, — nóptea éra palida, parea a fi diimetate díua, ulitiile erau pline de viétiá si sgomotóse. . . . De pe culmile muntiloru strabateau radiele obosite ale cátoru-va focuri, ce pastorii si-au facutu numai pentru-cá este datina a síded sér'a la focu; dela marginile orasiului s'audiá canteclulu iraganatu al unui coru de fetiori, apoi, purtate si rupte de ventu, tremurau sunetele bandii dela crism'a d'in margine; insutitu pr'in ecou, pocnira cáte-va focuri descarcate de catra voinicii dela munte numai d'in petrecere; éra totu la marginile orasiului, in apropiarea crís-

mei, urlau cáti-va cani in semnu de ecou disonanta alu armoniei universale.

Intr' astfelu de seri nime nu potea sa stea in casa. . . Ómeni betrani, asediati pe lavitiile d'in aintea casiloru, — femei ingrupate pe la marginile ulitiei si cuprinse in vîna fecatire, — copii, ce se gonescu unii pre altii de-a-lungulu ulitiei, — grupe de ómeni, mai mici ori mai mari, in agitata discutíune asupr'a chestíuniloru dílnice, — parochi de teneri amorosi, ómeni, ce atátu de multu iubescu serile lunóse, in izolata preambulare, — cani, ce se manca unii cu altii pe la crepturile garduriloru, — tóta lumea éra la ulitia si, in specialu, la „Uliti'a cea mare“, de-a-lungulu carei'a avea Spulberu sa tréca.

Sér'a éra frumoésa; ómenii voiau sa gusteze si o gratuita placere. Ómenii insi-si si-dau tóte numai pentru bani; pentru-acea ei se bucura, déca potu prinde cáte unu prostu, care li da si gratuitu. — — — — —

D'in motive necunoscute, Spulberu strabatea pr'in acést'a multime cu o deosebita repediune . . . La totu pasíulu facea trei. . . Ómenii, ce-lu intimpinau, ii salutau; unii d'ntre d'insii voiau chiar sa-lu companieze, prindíendu vorba cu elu; dar' eroulu noptii primíu cu multiamita si-si portá mantéu'a mai departe. . . . Pe semne — asta-di elu n'avea vreme d'a stá de vorba.

Sormanulu Csehfy, care éra numai ca unu paru de crastaveti, incepú a senti cu desperare, cumcá, in totu momentulu, distanti'a intre elu si clientulu seu cresce cu cáte, celu pucínu, unu patrariu de pasíu.

Spulberu ajunse la piatia, centrulu Pérclesiloru. Asta piatia, pe care s'au petrecutu atátu de mari intemplari, nu este atátu de mare casi acele intemplari. Ea este marginita de patru cladiri. In facie cu Spulberu se redica baseric'a ungréscá; in drépt'a lui este palatulu unui boieru, in facie cu acestu palatu scóla ungréscá, éra in facie cu baseric'a — memorabil'a cladire, cas'a comitatului. Patru cladiri, si patru ulitie: atát'a-e totulu.

Acum'a piati'a éra nebusita de ómeni, ca indeobsce locurile centrale, candu ulitiile sunt pline. . . .

Spulberu cotí pe langa cas'a comitatului si intrá pe o ulitióra strínta, ce se deschide intre scóla si cas'a, pe lunga care trecu. . . .

Candú Csehfy ajunse la piatia, dedú, cumcá a perdutu urm'a lui Spulberu. . . . Desperarea lui éra mai mare decátu acea a unui motanu, care afla, cá i s'au aruncatu urmasii in balt'a de lunga gardu.

(Va urmá.)

Totu barbatu-e de necasu!

Candu nevést'a ti-e urita,
Nimenea nu-o mai saruta;
Dar' déca-e cam frumoésié,
O saruta cine vré.

— Va sa dica, 'n ori-ce casu,
Totu barbatu-e de necasu!

V

Aphorisme.

Femea si barbatulu sunt dóne nóte, fara de care acordulu omeirei este peste putintia.

Este mai greu a-ti padi iubít'a decátu a ti-o cascígá.

La unele femei cochetari'a este instinctu, la altele unu modu de placuta petrecere, la unu numeru mare rafinaria, éra la cele mai multe este o sciintia, pre care ele inca d'in copilaria o invétia.

Barbatii se casatorescu, pentru-cá li se uresece in singuretate; femeile se marita, pentru-cá nu potu trái singure.

Prosti'a nemtiésca in vorb'a romanésca.

Romanulu nimicu nu cunósce mai bine decâtu prosti'a némtiului . . . Abuna-óra:

I. Nemtii se veseliau in ruptulu sufletului. Més'a érá plina de carnatii si cartofi; érá stranepotii lui Herman erau asiediatii in pregiurulu mesii. Sub mésa érá plinu de petióre nemtiófere.

„Ei, bine? — grai unulu, celu mai intieleptu, d'intre óspetii cartofiófagi, — sub mésa e plinu de petióre amestecate: cum si-va aflá fia-care omu petiórele sale!?”

Sulevandu-se acésta chestiune, carnatiofilii stetera o multime de vreme la mésa in agitata discutie asupra chestiunei: „in ce modu ar putea ei sa-si deslege petiórele si sa si le deosebésca intre sine.”

Tóte discutiiunile remasera zedarnice: chestiunea, pr'in firea ei, érá pré grea.

In sfersitu, atrasu de larm'a desperata a celoru petioro-mestecati, intrá argatulu jupanului Hansi in casa, Marianu, unu romanu verde si omu intieleptu.

„D'apoi cá vi le deslegu eu,” — grai Marianu. Luá dup'acea o *macinca* cinstita si trase cu ea la fia-care némtiu cáte un'a peste spate.

Nemtii unulu cáte unulu sarira dela mésa, prémarindu rar'a intieleptia a romanului.—

II. Alta data unu romanu d'in valea Rodnei ducea unu caru de fenu la tergulu Bistritiei.

„Buna díu'a vesíne! — ii grai unu sasu, care-lu intimpiná tocmai, candu intrá in tergu. — Dar' unde-unde?”

„Apoi vedi dóra, cá la tergu! — respunse romanulu suridiendu. —

„Dar' sie dust la tergu?” intrebá némtiulu.

Romanulu privi la carulu cu fenu, apoi — „En vina vecine sa-ti spunu!” grai catra sasu.

Sasulu, curiosu dela fire, urmá romanului la o indepartare de vre-o 100-200 pasí.

„Fenu ducu!” siópti romanulu in urechi'a némtiului.

„Cá ast'a pututu tu spune la mine si acolo la caru!” grai némtiulu.

„Ba nu, draga Hansi, — cuventá románulu in tonu intieleptitoriu: — *m'ar fi auditu caii dela carutia si apoi ar fi vedutu fenulu in caru.*”

„Aha! — reflectá némtiulu intieleptitu. — Alu dracului ómeni este voi rumuni!”

III. D'apoi acea ce-a fostu, candu nemtii au derematu turnulu basericeii d'in satu, temendu-se, cá fiindu seri lunóse, copiii loru se voru inspaimená de umbr'a lui cea lunga?!”

Cine scie mai multe si mai bune, némtiu sa fia dec' a tacé!

Bon-mot.

„Vi gratulezu Ecscelentia! — grai unu curténu diplomatu, omu in vrista cam de 40 de ani, catra Prea Santi'a Sa parintele Metropolitu cosmopolitu. — La multi ani Metropli'a!”

Betranulu dete confusu d'in capu.

„Ah! — continuá curténulu, — sunteti inca in puteri; aveti sa *traii mai multu decâtu mine!*”

„*Sá dee Dumnezeu!*” respunse intieleptulu archiereu. —

Proectu de „dare”.

Mai in tóte sídintiile dítei unguresci vedemu pre domnii ministri venindu cáte cu unu proectu de dare. . . . Dare pe venitu, dare pe capu, dare pe casa, dare pe pamentu, dare directa, dare indirecta, — — si numai vói'a Tatalui mái scie, ce felu de dári, ce ni stórcu si medu'a d'in óse. . . . Ei, bine! amu dorí sa vedemu pre domnii ministri venindu si cu unu proectu de „dare de séma” asupra tuturoru nedreptatiloru si machinatiuniloru regimului actualu! — —

TRÉNC'A si FLÉNC'A.

Tr. En spune-mi Flénca draga, déca madam'a *Rothschild*, la serat'a bancariului celui'a, scie-lu nacia-macii cumu-lu chiama, de la Vien'a, s' a impodobitu pe d'in afara cu o materia, care a constatu la vre-o 900000 fior, cá atunci ce ajunge materi'a ei cea de pe d'in leuntru.

Fl. Neci o potóra.

Tr. Cumu sa nu?

Fl. Firesce cá nu, cá-ci altu-cumu nu avea d'ins'a trebuinti'a sa puna pe ea alt'a materia scumpa, numai ea sa póta avé si ea barem cátu-si de pucínu pretiu.

Tóc'a Redactíunei si Administratíunei.

Dnai S. S. in *Gh.* — Am priimitu scrisóra DTale — Observarea privitória la M. P. este scósa d'in foile maghiare, si in specialu, d'in „*Fővárosi Lapok.*” — N'am crediutu, cá este adeveratu; tocmai pentru acea am publicatu-o . . . Suntemu indestuliti!

Dnai B. in *O. M.* — Este pré lunga. — Te rogamu de alta ceva.

Dnai A. A. in *N.* Poftimu cea d'anteiu storfa:

„Ei precautu mei frate candu ti-faci amicu,

Cá-ce la de-in contra ti-prepari daune;

Elu te parascesce de-i de spiritu micu.

Ei, cetesce-lu DTa inca odata! . . . Altele dóra voru succede mai bine.

Dnai J. M. in *Mon.* — Sunt mai bune cele tramise. Dar' totu-si le-amu schimbatu pucíntelu. — Te rogamu, continua. — Nrlu 9 ti l'amu tramisu. . . Poesi'a o vomu publicá numai forfecata.

Dnai S. L. in *T.* Amu publicatu, ce ni-ai tramisu cam melítatu. Nu s'a potutu altfelu. DTa ai o limba clara, de óre-ce nu scrii nici latinisatu nici nemtitu, si darulu de a nu fi pretentiosu . . Continua astfelu! . . .

Dnai P. D. in *B.* Persóne, precum este *Drag.*, nu se potu atacá decâtu cu o anumita sfiéla, cu deosebi, candu totu, ce se póte díce asupra loru, nu este publicu constatatu . . . Sá nu perdemu d'in vedere, — cine ce este!

☛ ☛ ☛ Rogamu pre toti dnii abonati d'in trecutu, cari nu au achitatu inca abonamintele sele, sa se grabésca cu tramitearea baniloru, spre a nu vedé publicate numele dnialoru.